

MTÜ Võrtsjärve Ühendus kohaliku tegevusgrupi piirkonna arengressursside analüüs

2008

Sisukord

1. Loodusliku potentsiaali analüüs
 - 1.1. Loodusliku potentsiaali paremad kasutusvõimalused
 - 1.2. Loodusliku potentsiaali vastastikune integreerimine
2. Infrastruktuuriga seonduva potentsiaali analüüs
 - 2.1. Olemasoleva infrastruktuuri paremad kasutusvõimalused
 - 2.2. Infrastruktuuri võimaluste laiendamine omavalitsuste koostöös
3. Ettevõtluspotentsiaali analüüs
 - 3.1. Ettevõtluskeskkonna tugevused valdada lõikes
 - 3.2. Ettevõtluskeskkonna probleemid valdade lõikes
 - 3.3. Ettevõtluse edasise arengu soodustamine valdades
 - 3.4. Ettevõtluse potentsiaali kasv tulenevalt piirkonna sünergiast

Kokkuvõte

Käesolev ressursipotentsiaali analüüs on läbi viidud MTÜ Võrtsjärve Ühenduse liikmeks olevate kohalike omavalitsuste hulgas. Analüüsi käigus tuuakse välja arenguvõimalusi, kuidas MTÜ Võrtsjärve Ühenduse liikmed suudavad teineteisega täiendavalt integreerudes luua lisandväärtust, mis toetab kõigi ühendusse kuuluvate omavalitsuste arengut ning edasist perspektiivi. Käesolev analüüs on täiendavaks dokumendiks MTÜ Võrtsjärve Ühenduse ressursipotentsiaali uuringule, mis on läbi viidud samuti MTÜ Võrtsjärve Ühenduse liikmeks olevate kohalike omavalitsuste hulgas.

19. aprillil 2006.a. asutatud ja 23. mail 2006.a. registrisse kantud MTÜ Võrtsjärve Ühendus on loodud eesmärgiga arendada Võrtsjärve läheduses asuvaid omavalitsusi leidmaks ühiseid huvisid ja arenguväljavaateid ning lõigata täiendavat tulu nende omavalitsuste omavahelisest integratsioonist. Areng peab vastavalt kavandatud eesmärgile toetuma avaliku-, era- ja mittetulundusliku sektori partnerslusele ja koostööle.

Ressursipotentsiaali analüüs vaatlebki MTÜ Võrtsjärve Ühenduse liikmete arengut märksa laiemalt, kui üksnes ettevõtluse ja majanduse aspektist tulenevalt. Samas on aga Võrtsjärve majanduspiirkonna jätkusuutliku konkurentsivõime kujunemise oluliseks alustalaks ettevõtlus ning ettevõtete võime integreeruda laiemalt kasutamaks ära regiooni tervikpotentsiaali. Tulenevalt ülaltoodust on käesolevas töös pandud arvestatavat rõhku näitamaks, kuidas piirkonna ressursse saab läbi ettevõtluse intensiivistumise suuremal määral piirkonna heaks tööle rakendada.

Käesolev ressursipotentsiaali analüüs on läbi viidud järgmiste kohalike omavalitsuste lõikes:

- Kolga-Jaani vald;
- Kõo vald;
- Rannu vald;
- Rõngu vald;
- Saarepeedi vald;
- Tarvastu vald;
- Viiratsi vald;
- Võhma linn.

Kõik ülalnimetatud kohalikud omavalitsused on ka Võrtsjärve ühenduse liikmesvallad.

Käesolevas materjalis on hinnatud analüüsitavate omavalitsuste potentsiaali järgmiste potentsiaali liikide lõikes:

- looduslik potentsiaal;
- infrastruktuuriga seonduv potentsiaal;
- ettevõtluspotentsiaal;
- sotsiaalne potentsiaal;

Loodusliku potentsiaali analüüsil võetakse aluseks lähtenurk, kus otsitakse parimaid võimalikke rakendusi olemasolevale looduslikule potentsiaalile kõigi Võrtsjärve Ühendusse kuuluvate omavalitsuste lõikes. Tuuakse välja võimalusi, millist efekti võib anda Võrtsjärve Ühendusse kuuluvate omavalitsuste loodusliku potentsiaali vastastikune integreerimine.

Käesolevas materjalis tuuakse välja mitmeid võimalusi, kuidas on paremini kasutatavad/arendatavad erinevates omavalitsustes olemasolevad infrastruktuurid. Rõhku pööratakse ka infrastruktuuri arenguvariantidele, mis tulenevad eelkõige omavalitsuste koostööst ja ühisest tegustemisest piirkonna kui terviku väljaarendamise nimel.

Ettevõtluspotentsiaali analüüsis on lähtutud ettevõtluskeskkonna tugevustest valdade lõikes ja võetud arvesse probleeme kõigis analüüsitud omavalitsustes. Ettevõtluse edasise arengu soodustamisel on lähtutud eelkõige sellest, milline ettevõtluse baas ühes või teises vallas juba olemas on ja kuidas oleks kõige efektiivsem sellelt pinnalt edasi liikuda.

Ettevõtluspotentsiaali omavalitsuste sünergiast tuleneva kasvupotentsiaali analüüsimisel on arvesse võetud eelkõige seda, kuidas ühes või teises omavalitsuses paiknev ettevõtlus ja selle vastav arenguperspektiiv võib sünergeetiliselt integreeruda teiste piirkonda kuuluvate omavalitsuste ettevõtluse kasvuga. Sünergeetilise analüüsi eesmärgiks ja alustoeaks on vastastikuste mõjude hindamine ja toetavate jõujoonte väljatoomine ning arendamine.

Sotsiaalse potentsiaali analüüsimisel on aluseks võetud olemasoleva sotsiaalse keskkonna arenguvõimalused ja lähtutud edasise kasvu kavandamisel sellelt pinnalt. Analoogiliselt ettevõtluse analüüsile on käesolevas materjalis analüüsitud sotsiaalse potentsiaali kasvu tulenevalt piirkonna sünergiast. Käesolevas analüüsis ollakse seisukohal, et sotsiaalne keskkond areneb piirkonnas paiknevates omavalitsustes parimal võimalikul viisil siis, kui leitakse sünergia teiste Võrtsjärve piirkonna omavalitsustega.

1. Loodusliku potentsiaali analüüs

1.1. Loodusliku potentsiaali paremad kasutusvõimalused

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani vallas on olulisel määral poolsoostunud maid, mida praegusel hetkel kas ei kasutata või kasutatakse vähesel määral. Tegemis on maadega, mis ei ole sobivad põllumajanduseks, kuid mida ei kasutata ka turba kaevandamiseks. Selliste maade kasutamise intensiivsust on võimalik olulisel määral suurendada.

Kõo vald

Kõo vallas on peamiseks tootlikuks maakasutuseks tänapäeval põllumajandus. Põllumajanduslik maakasutus on oluline arvestades vajadust toiduinte järgi ja üha kallinevaid hindu selles vallas. Samas on vallas ka oluliselt maid, mida ei kasutata põllumajanduslike eesmärkidel. Sellistele maadele on võimalik leida alternatiivseid rakendusi ja need sellisel määral efektiivselt tootma panna.

Rannu vald

Rannu vallas toimub sarnaselt Kõo vallale aktiivne maakasutus põllumajanduses. Samas on Rannu valla loodust Võrtsjärve idakaldal arvesse võttes oluline suurendada maakasutust turisminduse arendamiseks. Rannu vallas on väga hea looduslik baas erinevate puhke ja meelelahutusürituste läbiviimiseks, mida tuleb ka rohkemal määral intensiivsemalt kasutada.

Rõngu vald

Rõngu vallas toimub loodusressursi põllumajanduslik kasutamine. Samas on jäetud vähese tähelepanu alla looduskaunid kohad ning ühtlasi ei kasutata piisaval määral ka loodusvarasid (näiteks turvast). Rõngu valla looduspotsiaali tuleb suuremal määral kasutada nii turisminduse arendamiseks kui ka loodusvarade kasutusse pööramise läbi.

Saarepeedi vald

Saarepeedil toimub samuti mitmetele teistele Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustele loodusressursi kasutamine peamiselt põllumajanduslikul otstarbel. Samas on Saarepeedi vallas mitmeid kohti, mida saaks kasutada intensiivsemalt turismiobjektidena ja piirkonna külastatavuse suurendamisel. Turismindus on võttesõnaks Saarepeedi valla looduspotsiaali tõstmiseks.

Tarvastu vald

Tarvastu vald on suure loodusressursi reserviga vald. Eelkõige on seal küsimus selles, kuidas võtta kasutusele ja kui efektiivselt on võimalik kasutada Võrtsjärve

läänekallast. Senine kasutus on olnud liigselt tagasihoidlik ja kogu potentsiaali mitteavaldav.

Viiratsi vald

Viiratsi valla loodusressurss tuleneb osaliselt Viiratsi valda jäävast Võrtsjärve kaldast, mida oleks oluline kasutama hakata. Teiselt poolt seisneb Viiratsi valla loodusressursi parema kasutuse võimalus teatud maadele kõrgemat lisandväärtust tootvate rakenduste leidmiseks.

Võhma linn

Võhma linnal puudub otsene loodusressurss. Samas on Võhma linnal võimalik oluliselt positiivseid hüvesid saada linnaga puutes oleva Kõo valla looduslike asuotade pööramiseks linna efektiivset arengut toetavaks.

1.2. Loodusliku potentsiaali vastastikune integreerimine

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani sooderohke loodusressurss on heaks vahelduseks turistidele, kes tulevad Võrtsjärve piirkonnast – näiteks Rannu vallast. Teatud turistimarsruutidel on eriti oluline vaheldusrikka maastiku pakkumine. Rannu valla ja Kolga-Jaani valla koostöös on see eriti hästi võimalik. Kolga-Jaani vald saab loodusressursi (turba) kasutamise poole pealt teha koostööd Rõngu vallaga.

Kõo vald

Kõo valla looduslik piirkond on hästi integreeritav Võhma linna tõmbekeskuse laadse ülesehituse ja struktuuriga. Kõo vald suudab Võhma linnale pakkuda elutingimusi ja puhketingimusi. Samuti on Kõo valla looduslik territoorium kaasa haaratav Võrtsjärve Ühenduse turismipakettidesse.

Rannu vald

Rannu vald on oma looduslikult potentsiaalilt kõige tähtsam just Võrtsjärvele ligipääsu tagamisel ja tippasemel turismi loodusfooni pakkumisel. Rannu vallaga saab integreerida kõiki muid Võrtsjärve Ühenduses pakutavaid turismipakette – Rannu vald oleks oma looduslikult potentsiaalilt teiste eestvedaja rollis.

Rõngu vald

Rõngu valla kena loodus täiendab terviklikult Rannu valla Võrtsjärve äärset kaunist piirkonda. Koostöös Rannu vallaga suudab Rõngu vald pakkuda turistidele terviklikku ja laiaulatuslikku looduslähenumist. Rõngu ja Rannu valla koostöös on lootust meelitada piirkonda rohkem turiste, kui seda teeksid kumbki eraldi.

Saarepeedi vald

Saarepeedi valla looduslikku potentsiaali saab integreerida teiste ühenduse omavalitsustega eelkõige aitamaks Viljandi linna majanduspotentsiaali kasutada turistide leidmiseks. Saarepeedi saab oma looduskaunite kohtadega täita mingil määral turismivärava rolli ostujõulise kliendi toomisel teistele turistipiirkondadele.

Tarvastu vald

Tarvastu valla looduslik potentsiaal, mida on võimalik ja vajalik integreerida teiste piirkondadega, seisneb Võrtsjärve läänekalda kasutuselevõtmises. Pakkudes Võrtsjärve läänekallast suudab Tarvastu osaleda efektiivselt ja tugeva panusega piirkonna turismi üldises arengus.

Viiratsi vald

Viiratsi valla loodusliku potentsiaali panus integreerumisel teiste piirkondadega seisneb eelkõige Võrtsjärve kaldaosa pakkumises ja ka oma territooriumi põllumajanduslikult asustatud piirkondade avamisega läbi intensiivistatud turismipakettide.

Võhma linn

Võhma linn ei suuda pakkuda looduspotentsiaali, kuid suudab aidata koordineerida teiste piirkondade loodusressursside kasutamise efektiivsemaks muutmist.

2. Infrastruktuuriga seonduva potentsiaali analüüs

2.1. Olemasoleva infrastruktuuri paremad kasutusvõimalused

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani valla peamine ebaefektiivsus infrastruktuuri kasutamise seisukohast vaadatuna tuleneb valla suurest pindalast ja selle hõreasustusest. Hõre asustus on piiranud oluliselt ka võimalusi teedevõrgu väljaarendamiseks. Kolga-Jaani vallas tuleb oluliselt teha tööd selles suunas, kuidas valla pinda suuremas mahus efektiivselt arengu huvides rakendada oleks võimalik.

Kolga-Jaani infrastruktuuri madala efektiivsuse analüüsi seisukohalt on oluline ka osutada tähelepanu asjaolule, et Kolga-Jaani vald katab suure osa Võrtsjärve põhjakaldast. Põhjakalda väljaarendamine on sama oluline, kui ida- ja läänekalda areng. Põhjakaldal on tekkinud ka turismitalu arendusi ning on teatud juurdepääse Võrtsjärvele. Samas on väga raskendatud ühenduse pidamine Kolga-Jaani asula ja Võrtsjärve põhjakalda vahel – teed on kohati läbimatud. Nimetatud ühendus tuleks kindlasti paradada.

Kõo vald

Kõo valla suurimaks infrastruktuuriliseks ülesandeks ja potentsiaaliks Võrtsjärve Ühenduse omavalitsuste hulgas on olla ühenduslüliks Võhma linna ja teiste Võrtsjärve Ühendusse kuuluvate omavalitsuste vahel (läbi Kolga-Jaani valla). Täna Kõo vald seda ülesannet efektiivselt ei täida.

Kõo valla edasiarendus infrastruktuuri parema kasutuse vallas seisneb ka selles, et Kõo valla infrastruktuur on üldse hetkel minimaalse kasutusotstarbega vaadates perspektiivi Võrtsjärve ümber koonduva eelkõige turismile orienteeritud ühismajapidamise arendamiseks. Samas suudaks Kõo vald olla efektiivseks looduslikuks eluinfrastruktuuriks arenema hakkavale Võhma linnale olukorras, kus Võhma linn hakkab serveerima linnalikku infrastruktuuri ja teenuseid kogu Võrtsjärve majanduspiirkonnale.

Rannu vald

Rannu vald torkab teistest enam silma paremate infrastruktuuriliste lahendustega inimeste juhtimisel Võrtsjärve kaldale. Tulenevalt selles peaks Rannu vallas eelkõige rõhku pandama Võrtsjärve idakalda teede parandamisele – teekatte parandamine, märgistuse täiendamine jms.

Rannu vald on täna parimaks väravaks Võrtsjärve äärde (kui analüüsida eelkõige tervikpääsu kaldale, mitte arvestada üksikpunktide olemasolu), siis tulenevalt sellest on vajalik ka eelkõige just selle eelise edasiarendamine.

Rõngu vald

Rõngu vallas paiknev Rõngu asula on Võrtsjärve piirkonna omavalitsuste hulgas unikaalne oma maanteede sõlmpunktist tulenevalt. Rõngu asula asub küll suures aktiivse liiklusega sõlmpunktis, kuid täna on asulat läbivat liiklusvoogu ilmselgelt liiga vähesel määral kasutatud.

Rõngu asulas paiknev maanteede sõlmpunkt on unikaalne ja tulenevalt sellest on äärmiselt oluline töötada välja edasisi strateegiaid ja taktikaid selle sõlmpunkti pööramiseks ühelt poolt asula ja valla eduks, kuid teiselt poolt ka kogu Võrtsjärve piirkonna majanduspiirkonna eduks.

Saarepeedi vald

Saarepeedi vald on ettevõtluse infrastruktuuri mõttes edukalt integreerumas Viljandi linnaga. Samas võiks infrastruktuurist tulenev arengutõuge Saarepeedi valla majandusele osutada oluliselt suuremaks sellest, mida see on täna. Seega ei ole Saarepeedi vald suutnud olemasolevat infrastruktuuri intellektuaalses mõttes muuta piisavalt atraktiivseks – infrastruktuuri kasutamise efektiivsus ei ole piisav.

Saarepeedi vald ei ole hakanud majanduslikku kasu lõikama ka tuiksoonest, mis ühendab Kolga-Jaani asulat Viljandi linnaga. Tegemist on väga strateegiliselt tähtsa maanteega – parim Kolga-Jaani valla ühendustee suurima asulaga (Viljandi linnaga). Saarepeedi vallas peaks kindlasti leiduma võimalusi, kuidas nimetatud maantee liikuvat kliendi- ja ettevõtluspotentsiaali oma valla majanduse heaks suuremal määral tööle panna.

Tarvastu vald

Tarvastu valla puhul on peamiseks infrastruktuuri arengu ja kasutamise puudujäägiks see, et piisavalt ei ole kasutusse võetud Võrtsjärve läänekallas. Vallas on olemas hea infrastruktuur, mis mitmes punktis viib välja ka otse Võrtsjärve läänekaldale, kuid samas on väga suur osa kaldast hea juurdepääsuga katmata.

Tarvastu vallas on oluline teha süsteemset tööd selles suunas, et oleks võimalik kasutusele võtta Võrtsjärve läänekallast suuremas mahus. Selline lähenemine oleks võtmetähtsuskult oluline kõigile Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustele. Täna Tarvastu vallas aga efektiivselt ja süsteemselt Võrtsjärve äärsel infrastruktuuri väljatöötamisega ei tegeleta.

Viiratsi vald

Viiratsi vallal on piirid kolme täiendava Võrtsjärve Ühendusse kuuluva omavalitsusega: Saarepeedi vallaga, Kolga-Jaani vallaga ja Tarvastu vallaga. Lisaks sellele omab Viiratsi vald infrastruktuurilist puutumist Viljandi linnaga ja Võrtsjärvega.

Selline unikaalne paljude Võrtsjärve majanduspiirkonna liikmesomavalitsustega puutumuses olek võimaldaks Viiratsi valla infrastruktuuril efektiivselt teenindada Võrtsjärve majanduspiirkonda ja lisada seeläbi olulist väärtust. Tänapäeval ei ole

Viiratsi valla unikaalne paiknemine infrastruktuuri kasutamise mõttes Võrtsjärve omavalitsuste teenistusse rakendatud.

Võhma linn

Võhma linnal on ainukesena Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustest raudtee ja raudteejaam, kus annab korraldada arvestataval määral raudteevedusid ja seeläbi aidata Võrtsjärve majanduspiirkonnal paremini integreeruda muude Eesti piirkondadega. Täna ei toimu Võrtsjärve majanduspiirkonnas süsteemset Võhma raudteeühenduse kasutamist piirkonna üldise arengu huvides.

Võhma linnal on olemas Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustest ainulaadsena linnale omane infrastruktuur. Tõmbekeskusele (linnale) omane infrastruktuur on vajalik selleks, et kaasata arengusse rohkem intellektuaalset potentsiaali ja asutada kõrgemal väärtuse ahelas paiknevaid ettevõtteid. Täna ei ole Võhma linna linnalik infrastruktuur Võrtsjärve majanduspiirkonna kasuks tööle pandud.

2.2. Infrastruktuuri võimaluste laiendamine omavalitsuste koostöös

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani valla infrastruktuuraalseks erisuseks võrreldes teiste Võrtsjärve Ühendusse kuuluvate omavalitsustega on see, et sarnaselt Tarvastu vallale on Kolga-Jaani valla pindala võrreldes ülejäänud piirkonna omavalitsustega väga suur. Erinevalt Tarvastu vallast on aga Kolga-Jaani valla pind märksa vähesemal määral asustatud ja kasutuses.

Kui Tarvastu valda saab nimetada reservvallaks selles mõttes, et Tarvastu vallas paikneb suur juurdepääs vähekasutatud Võrtsjärve läänekaldale, siis Kolga-Jaani vald on reservvallaks selles mõttes, et seal on võimalik olemasolevat maapiirkonda märksa tõsisemal ja efektiivsemal määral kasutusse võtta. Kolga-Jaani vallas peamiseks lahendamisele kuuluvaks küsimuseks maade efektiivsemal kasutusel on see, et suur osa maadest on soomaad ja need on liigendatud suhteliselt halva kvaliteediga teedega.

Infrastruktuuriliste võimaluste laiendamise seisukohalt omavalitsuste koostöös on oluline teha süsteemset tööd Kolga-Jaani valla maade tootvaks integreerimiseks Võrtsjärve majanduspiirkonna teiste omavalitsuste maadega. Kolga-Jaani vald on juba asunud arendama turismitööstust Võrtsjärve põhjakaldal, mis on heaks algatuseks valla maade aktiivsemasse ellu toomiseks.

Kõo vald

Kõo vald on infrastruktuurilisest aspektist oluline ühenduslülid Kolga-Jaani valla ja Võhma linna vahel. Kui ei oleks Kõo valla siduvat rolli, siis jääks Võhma linn oma linnaliku infrastruktuuriga liigselt eraldiseisvaks kogu Võrtsjärve Ühenduses. Kõo vald on nii tegevuslikus kui ka logistilises mõttes Võhma linnaga hästi integreerunud.

Kõo vald ja Võhma linn täiendavad teineteist. Kõo vald annab Võhma linnale vajalikku looduspotsiaali ja võimalusi inimestele asuda elama looduskaunitesse

kohtadesse Võhma linna piiridest väljastpool. Võhma linn annab Kõo vallale töökohti ja linnalikku infrastruktuuri ja teenuseid. Kõo valla inimesed eelistavad oma linnalikke asjaajamisi läbi viia lähedalasuvas Võhma linnas (selle asemel, et sõita Viljandisse) kui see vähegi võimalikuks osutub.

Infrastruktuuriliste võimaluste laiendamise seisukohalt omavalitsuste koostöös on oluline teha süsteemset koostööd selles suunas, et Võhma linn ja Kõo vald integreeruksid senisest märksa tugevamalt. Kõo vald saab olema infrastruktuuraalseks baasiks, mis võimaldaks Võhma linna linnalikku infrastruktuuri kaasata Võrtsjärve Ühenduse valdadesse.

Rannu vald

Omavalitsuste koostöös ressursipotentsiaali laiendamise analüüsil on oluline välja tuua Rannu valla infrastruktuuri, mis on Võrtsjärve idakaldal välja arendatud. Rannu vallas võimaldab teedevõrk pääsu otse Võrtsjärve äärde ja seda väga mitmekülgisel moel. Teistes omavalitsustes (mis omavad otsest puutumist Võrtsjärvega), see nii ei ole.

Seega võib Rannu vald olla esimeseks omavalitsuseks, kust hakatakse ühiste jõupingutustega propageerima pääsu Võrtsjärve äärde. Rannu vallas saavutatakse kõige väiksemate kulutustega inimesi Võrtsjärve äärde toov tulemus ja tulenevalt sellest on Rannu vallas inimesi Võrtsjärve äärde meelitavad reklaamikroonid kulutatud kõige suurema rentaablusena.

Kui ühiste jõupingutustega saavutatakse olukord, kus inimestele muudetakse Rannu vallas atraktiivseks Võrtsjärve äärde saamine ja seal viibimine, siis sellisest olukorrast on juba kergem edasi liikuda ja inimesi suunata Rannu vallaga puutes olevatesse Rõngu valda ja Kolga-Jaani valda.

Seega, reklaamides eelkõige Rannu valda, kui pääsu Võrtsjärve äärde ja sealtkaudu ka pääsu Rõngu valda ja Kolga-Jaani valda on efektiivsem ja tulemuslikum, kui nimetatud kolm valda üritaksid oma reklaamivahendeid kulutades teineteisega konkureerides endale inimesi Võrtsjärve äärde meelitada. Reklaamisõnumi saaja oleks segaduses ega oskaks üldse kellegi kasuks otsustada.

Rõngu vald

Rõngu valla unikaalne logistiline paiknemine ja väga hea teedevõrk erinevatesse suurematesse keskustesse ning juba olemasolevalt läbiv liiklusvoog võimaldavad Rõngu vallal tegutseda kui väravana Rannu valda ja Rannu puhkemajandusse.

Rõngu vallal endal ei ole sellisel määral heal tasemel juurdepääsu Võrtsjärvele, kui Rannu vallal. Samas puudub Rannu vallal otsene puutumus suuremate liiklusvoogudega ja maanteevõrguga (Rannu vald on peamiste maanteed seisukohalt vaadeldes ikkagi kõrval ja tagahoovis paiknev piirkond).

Ühendades Rõngu valla ja Rannu valla jõud on võimalik Rõngu vald muuta kliendipüüdjaks Rannu vallas välja arendatavatele puhke- ja meelelahutuskompleksidele. Seega saab Rõngu vallast olla suur kasu Rannu vallale.

Samal viisil on Rannu vald kasulik Rõngu vallale, kuna see annab Rõngu vallale sisuliselt täiendava meelelahutusteenuse, mida valda läbivale liiklusvoole ja potentsiaalsetele klientidele pakkuda. Tänapäeval suhteliselt madalal tasemel kliendi püüdmise aktiivsus Rõngu vallas näitab ühelt poolt seda, et ilmselgelt ei ole Rõngu vallas pakkuda piisavalt atraktiivseid elemente, et kliente püüda.

Saarepeedi vald

Saarepeedi valla logistiline asukoht aitab integreerida Viljandi majanduspiirkonda Võrtsjärve Ühenduse majanduspiirkonnaga. Saarepeedi vallas on tänu infrastruktuurilisele seotusele Viljandi linnaga head eeldused Viljandi majanduspiirkonna kaasamiseks nii Saarepeedi valla majandusellu kui seeläbi ka kogu Võrtsjärve piirkonna majandusellu.

Heaks infrastruktuuriliseks näiteks Saarepeedi valla eeliste osas Viljandi kaasamiseks Võrtsjärve majanduspiirkonda ellu on Kolga-Jaani asulat Viljandiga ühendav maantee, mis läbib Saarepeedi valda. Nimetatud maantee on parim ühendustee Kolga-Jaani asulal suurema asustatud keskusega ja tulenevalt sellisest heast ühendusest on Kolga-Jaani lüüdnud ka ennast just Viljandi majanduspiirkonda kuuluvaks.

Saarepeedi vald on nagu väravaks Kolga-Jaani ja Viljandi koostööle. Samal ajal on Saarepeedi vallas ka endal hea integratsioon Viljandi linnaga. Seega täidab Saarepeedi vald logistilises mõttes head integreerivat rolli Viljandi linna ja Võrtsjärve Ühenduse vahel. Mõnevõrra sarnane roll Viljandi linna integreerimiseks Võrtsjärve Ühenduse majanduspiirkonda on ka Viiratsi vallas, kuid Viiratsi valla roll antud küsimuses on pisut erinev.

Tarvastu vald

Tarvastu valla peamiseks oluliseks infrastruktuuriliseks võimaluseks on asjaolu, et vald katab väga suure osa Võrtsjärve läänekaldast. Läänekalda infrastruktuur ei ole välja arendatud kaugeltki sellisel määral, kui idakalda infrastruktuur Rannu vallas, kuid samas läbib Tarvastu valda heal tasemel maantee ja tihe liiklusvoog.

Tarvastu valla infrastruktuuri arendamine Võrtsjärve läänekalda paremaks kasutuselevõtmiseks omab Tarvastu valda läbivat liiklust arvesse võttes suurt potentsiaali ja täiendavad sammud selle kalda väljatoomiseks ei ole ületamatud. Tarvastu vallas paikneb mitmeid punkte, kus on rajatud hea pääs Võrtsjärvele ning sisuliselt tuleb analüüsida nende punktide tiheduse suurendamist ja sinna läbipääsu rajamist.

Infrastruktuuriliste võimaluste laiendamise seisukohalt Võrtsjärve majanduspiirkonnas Võrtsjärve Ühenduse eesmärke silmas pidades on Tarvastu valda õige käsitleda kui peamist arengureservi valda. Võrtsjärve Ühenduse eesmärk on kaasata Võrtsjärve ümbritsevaid omavalitsusi teenima ja Tarvastu vallas paikneb kõige suurem proportsioon suhteliselt vähekasutatud võrtsjärve kallast.

Viiratsi vald

Viiratsi vald aitab omavalitsuste koostöös arendada omavalitsuste omavahelist integreerumist Võrtsjärve Ühenduses. Viiratsi vald on unikaalne omavalitsus Võrtsjärve ühendusse kuuluvate omavalitsuste lõikes selle poolest, et see omab ainukesena piiri kolme ühendusse kuuluva omavalitusega: Saarepeedi vallaga, Kolga-Jaani vallaga ja Tarvastu vallaga.

Kui lisada sinna veel Viiratsi valla roll vahendada Viljandi linna kontaktpinda (sarnaselt Saarepeedi vallale) Võrtsjärve ühenduse omavalitsustega, siis joonistub ekstra selgelt välja Viiratsi valla logistiline infrastruktuuralne tähtsus. Seega täidab Viiratsi vald Võrtsjärve Ühenduse omavalitsuste omavahelise integreerumise rolli kui ka rolli selle integreerimiseks Viljandi majanduspiirkonnaga.

Infrastruktuuriliste võimaluste laiendamise seisukohalt omavalitsuste koostöös on oluline teha süsteemset tööd selles suunas, kuidas täiendavalt muuta Viiratsi valla positsiooni logistilise soodustava keskusena efektiivsemaks Võrtsjärve Ühenduse omavalitsuste omavahelise koostöö soodustamisel.

Võhma linn

Võhma linn on oma infrastruktuuriliselt potentsiaalilt oluline komponent Võrtsjärve Ühenduse majanduspiirkonnas, kuna on ainuke omavalitsus, mis on linn. Tulenevalt sellest omab Võhma ka linnale omast infrastruktuuri ja saab sellisel viisil toetada Võrtsjärve majanduspiirkonna infrastruktuuraalset mitmekesisust.

Võhma linna suureks infrastruktuuraalseks eeliseks ja Võrtsjärve Ühendusele pakutavaks infrastruktuuriliseks eeliseks on raudtee ja heal tasemel välja arendatud raudteejaama olemasolu. Raudteejaama saab kasutada Võrtsjärve Ühenduse majanduspiirkonna sidumiseks raudteelogistiliselt muude majanduspiirkondadega nii Eestis kui ka väljaspool Eestit.

Infrastruktuuriliste võimaluste laiendamise seisukohalt omavalitsuste koostöös on oluline Võhma linna puhul arvestada nii raudteeühenduse, maanteeühenduse kui ka linnale iseloomuliku infrastruktuuri pakkumisega Võrtsjärve majanduspiirkonnale. Nimetatud eeliste oskuslik integreerimine Võrtsjärve Ühenduse omavalitsuste arengusse annab olulise tõuke piirkonna arengusse.

3. Ettevõtluspotentsiaali analüüs

3.1. Ettevõtluskeskkonna tugevused valdade lõikes

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on loodusvarade kaevandamise sektor, põllumajandus ja finantsteenindus.

Kõo vald

Kõo valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on põllumajandussektor ja arenev turismimajandus.

Rannu vald

Rannu valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on heal tasemel välja arendatud infrastruktuur Võrtsjärve idakaldal turismiteenuse arendamiseks.

Rõngu vald

Rõngu valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on valla paiknemine infrastruktuurilise tuiksoone peal ja ka juba välja arendatud mitmekülgne tootmine.

Saarepeedi vald

Saarepeedi valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on valla majanduselu heal tasemel integreeritus Viljandi linnaga ja tulenevalt sellest integreeritusest tekkivad täiendava arenguväljavaated.

Tarvastu vald

Tarvastu valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on vallas paikneva põllumajandussektori tugevus ja ettevõtluslikud reservid turisminduse arendamiseks.

Viiratsi vald

Viiratsi valla ettevõtluskeskkonna peamiseks tugevuseks on valla logistiline asukoht teiste Võrtsjärve majanduspiirkonda kuuluvate omavalitsuste ning Viljandi linna liitmiseks.

Võhma linn

Võhma linna ettevõtluskeskkonna peamiseks eeliseks on tõmbekeskusele omane ettevõtlusstruktuur ja potentsiaal kasvada heal tasemel koordineerivaks intellektuaalseks keskuseks.

3.2. Ettevõtluskeskkonna probleemid valdade lõikes

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani valla ettevõtluskeskkonna peamise probleemina tuleb eelkõige välja tuua ettevõtluse vähest paiknemist Kolga-Jaani vallas ja selle hõredat asustust seal. Väike kogus ettevõtteid tähendab paratamatult ka väikes hulka erinevaid tooteid ja teenuseid, väikest arvu töökohti ja üldist madalat majanduslikku aktiivsust.

Kolga-Jaani vallas on probleemidest ülesaamiseks vajalik intensiivselt töötada selles suunas, et arendada olemasolevaid ettevõtteid ja meelitada valda täiendavaid ettevõtteid. Vallas paiknevad majandusüksused peavad otsima aktiivselt võimalusi integreerumiseks teistes Võrtsjärve piirkonna omavalitsustes paiknevate ettevõtetega.

Kõo vald

Kõo valla ettevõtluskeskkonna peamiseks probleemiks on liigne agraarne orientatsioon. Peamine hulk töökohti tuleneb põllumajandussektorist ja suur osa põllumajandustootmisest on hajutatud väiketootjate vahel. Selline hajutus muudab Kõo vallas paikneva põllumajandustootmise haavatavaks konkurentsijõududele ja võib seega ohustada valla tulubaasi, töökohti ja üldist majanduslikku-sotsiaalset stabiilsust.

Liigne põllumajandusorientatsioon on Kõo vallas taganud ka olukorra, kus on suhteliselt raske astuda järgmist sammu arenguteel. Põllumajanduslikul majandusmudelil liigne peatumine ellimineerib paratamatult paljud arenguvariandid. Tulenevalt sellest on Kõo vallas oluline töötada selles suunas, et majandusstruktuuri mitmekesistada.

Rannu vald

Peamiseks ettevõtluslikuks probleemiks Rannu vallas on tänase päeva seisuga ettevõtluskeskkonna n.ö. vale orientatsioon. Kui Rannu valla eeliseks käesolevas materjalis kirjeldatavas koostöös on eelkõige looduskauni ja hea infrastruktuuriga varustatud juurdepääsu tagamine Võrtsjärvele, siis olemasolev ettevõtluse struktuur ei ole orientatsiooniga seda suunda toetada.

Rannu vallas on minimaalselt ettevõtteid, mis tegeleksid puhke ja meelelahutusega ning seda just Võrtsjärve kalda piirkonnas. Kitsaskohast ülesaamiseks ja edasiseks arenguks oleks just seda liiki ettevõtete teket ja arengut soodustada. Ettevõtted saavad toetuspunkti rajada Rannu ilusasse asulasse ja ka töötajaid sealt ja ümberkaudsetest küladest palgata, kuid oma teenuseid peaksid nad osutama just Võrtsjärve kalda piirkonnas.

Rõngu vald

Rõngu valla suureks probleemiks ettevõtluse vallas on see, et senimaani ei ole suudetud piisaval määral ära kasutada Rõngu valla logistilist positsiooni ja Rõngu asulat läbivat liiklusvoogu.

Rõngu vallas on olemas mitmekülgne ettevõtlikus, kuid suhteliselt väike arv ettevõtteid tegeleb võimalike turistide teenimisega ja Rõngu asulat läbiva kliendipotentsiaali püüdmisega.

Kitsaskohast ülesaamiseks on äärmiselt oluline suurendada turismile ja üldisele teenindamisele suunatud ettevõtete osakaalu ning teha seda koostöös Rannu vallaga kasutamaks ära Rannu vallas paiknevat meelelahutus ja puhkepotentsiaali Võrtsjärve idakaldal. Arvestades Rannu valla ja Rõngu valla koostööpotentsiaali ei tohiks olla probleemiks klientide meelitamine Tartust. Täna aga ei suudeta piisaval määral püüda ka Rõngu asulat läbivat liiklusvoogu.

Saarepeedi vald

Saarepeedi valla ettevõtluskeskkonna peamiseks probleemiks on see, et Viljandi linna lähedust ei ole suudetud piisaval määral ära kasutada. Saarepeedi vallas on käivitunud küll mitmed ettevõtmised, mis seonduvad Viljandi linnaga, kuid need paiknevad peamiselt Viljandi lähistel ja on sinna tekkinud pigem Viljandi linna laienemisel, mitte aga Saarepeedi valla atraktiivse ettevõtluskeskkonna tulemusena.

Viljandi linna lähistel paiknev Saarepeedi asula ei ole üksikute eranditega suutnud Viljandist endale meelitada praktiliselt ühtegi ettevõtet. Samas on Viljandi ettevõtetel palju probleeme ja nii mõnedki on süsteemselt otsinud rahulikumaid ja sõbralikumaid paiknemiskohti. Selles küsimuses tuleb Saarepeedi vallas rohkem süsteemset tööd teha.

Tarvastu vald

Tarvastu valla peamiseks ettevõtluskeskkonna probleemiks on sarnaselt Rannu vallaga peamiselt see, et Võrtsjärve majanduspiirkonna orientatsiooni mõttes on välja arenenud eelkõige valed ettevõtlussektorid. Valed selles mõttes, et ei ole piisavalt turismile, teenindusele ja majutusele orienteeritud ettevõtteid. Teised sektorid on kahtlemata valla üldist arengut silmas pidades olulised, kuid Võrtsjärve arengu seisukohalt vaadates on vajalik rohkem sektoreid teenindamiseks just Võrtsjärve külastatavuse kasvu.

Tarvastu vallas tuleb seega olemasolevate majandussektorite arendamise kõrval hakata ühe suuremat tähelepanu pöörama ka teeninduse sektori väljaarendamisele, mis otseselt võiks toetada piirkonna külastatavust ja turismi arengut piirkonnas. Turismitööstuse arendamiseks on vajalik tööd teha ka infrastruktuuri arendamisega. Kui Tarvastu vald ei tööta piisaval määral turismipotentsiaali väljaarendamise kalla Võrtsjärve läänekalda külastamiseks, siis mõjub see negatiivselt kõigile Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustele.

Viiratsi vald

Viiratsi valla peamiseks ettevõtluskeskkonna probleemiks on see, et Viiratsi vald ei kasuta tänasel päeval piisavalt ära oma logistilist positsiooni Võrtsjärve majanduspiirkonna teenindamisel. Viiratsi vallas puudub ettevõtlus, mis suudaks kasutada Viiratsi logistilist asukohta ja seda kasutades teenindada Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsusi.

Viiratsi vallas tuleb teha tööd ettevõtluskeskkonna muutmise nimel selliseks, et sinna oleks huvitatud tulema logistikaettevõtted ja ka ettevõtted, mis tegelevad erinevate piirkondade äriettevõtluse koordineerimisega. Võrtsjärve majanduspiirkonna seisukohalt oleks tegemist olulise ressursikaotusega, kui Viiratsi vald kujuneks välja üksnes Viljandi elamupiirkonnaks.

Võhma linn

Võhma linna ettevõtluskeskkonna peamiseks probleemiks on asjaolu, et Võhma linnas on välja kujunemas küll linnale omane ettevõtlusstruktuur, kuid see ei ole piisavalt mastaapne, et tagada linna ettevõtluse konkurentsivõimelist arengut. Ettevõtlus peab Võhma linnas saama täiendavat toitu kliendibaasi laienemise arvelt. Sellist kliendibaasi saab pakkuda Võrtsjärve majanduspiirkond (kasvõi näiteks Võhmas toodetavate käsitöötoodete turustamise läbi Võrtsjärve turismipiirkonnas).

Võrtsjärve Ühenduse arengu seisukohalt on oluline, et Võhma linna tömbekeskusele iseloomulik ettevõtluse struktuur areneks ja seda saaks maksimaalselt rakendada Võrtsjärve piirkonna omavalitsuste majandusvedurina. Tulenevalt sellest tuleb Võhma linnas nimetatud arenguvariandi kallal piisavalt tööd teha ja ka suurendada diskussiooni teiste Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustega. Täna seda piisavalt Võhmas ei tehta.

3.3. Ettevõtluse edasise arengu soodustamine valdades

Kolga-Jaani vald

Ettevõtluse edasisel arengul Kolga-Jaani vallas on peamiselt kaks suunda. Esiteks tuleb oluliselt arendada olemasolevaid ettevõtlussuundi ja teiseks tuleb jätkata ettevõtluse kandepinna laiendamist senimaani valla mitteamendatud valdkondadesse ja vähearendatud valdkondadesse.

Kolga-Jaani vallas on ilmtingimata vajalik soodustada turbatootmise intensiivistamist ja ka põllumajanduse täiendavat arendamist. Nii turbatootmine kui ka põllumajandus aitavad vallas säilitada ja arendada kandepinda, millel seisab valla majandus. Ühtlasi on need mõlemad valdkonnad vajalikud Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsuste täiendavaks integreerimiseks Kolga-Jaani vallaga.

Kolga-Jaani vallas on vajalik välja töötada meetmete pakette, mis aitaksid suuremal määral ja efektiivsemalt kasutusele võtta Võrtsjärve põhjakallast. Rannu vallas on efektiivses kasutuses Võrtsjärve idakallas ning tulenevalt sellest oleks vajalik samasuguse tegevusefektiivsuse laienemine ka Võrtsjärve põhjakaldale. Võrtsjärve põhjakaldal on olemas teatud efektiivsed turismi soodustavad punktid, kuid äärmiselt oluline on selliste punktide laienemine ja arenemine.

Kõo vald

Ettevõtluse edasise arengu seisukohalt on Kõo vallas oluline panna rõhku põllumajanduslike ettevõtete konkurentsivõime tõusule. Vajalik on täpsustada

tootmise fookust, et turul paremini kindlustatud olla ja vajadusel leida uusi ning kõrgemat lisandväärtust andvaid nishe.

Lisaks põllumajandusliku tootmise väljaarendamisele on Kõo vallas oluline astuda samme selles suunas, et Kõo vallas areneks välja tugev toitlustuse ja majutuse sektor. Täna ei ole nimetatud sektor tugev, sest tõenäoliselt puudub ka sektori kiireks arenguks vajalik nõudlus. Samas koostöö teiste Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustega võimaldaks oluliselt suurendada turisminõudlust Kõo vallas. Kõo vald saab muutuda nn. turismisillaks Võhma linna ja Kolga-Jaani valla vahel.

Kõo valla ettevõtluse arendamise seisukohalt on ka oluline otsida täiendavaid võimalusi Kõo valla ettevõtete ja Võhma linna ettevõtete täiendavaks omavaheliseks integratsiooniks. Nii Kõo vald kui ka Võhma linn on omavahel juba integreerunud ja ka ettevõtete täiendav omavaheline integratsioon võiks mõlemat piirkonda vaid tugevdada.

Rannu vald

Rannu vald torkab teiste Võrtsjärve piirkonna omavalitsuste hulgas silma oma suhteliselt hästi välja arendatud infrastruktuuriga Võrtsjärve ääres – eelkõige sellisel viisil, mis tagab juurdepääsu Võrsjärve idakaldale pikas ulatuses kalda lõikes, mitte üksikutes väljaarendatud punktides. Selline juurdepääs järvele on oluline terve piirkonna turismi ja meelelahutusliku tegevuse seisukohast.

Tulenevalt ülaltoodust on oluline, et Rannu vallas paiknev infrastruktuuri alasel suhteliselt hästi välja arendatud Võrtsjärve kallas saaks intensiivselt täidetud ettevõtlusega, mis pakub teenust turisminduse ja meelelahutusteeninduse vallas. Praegusel hetkel piisaval määral seda liiki ettevõtlust Rannu vallas ei ole. Kui sellist ettevõtlust aga ei teki, siis ei ole inimeste meelitamine Rannu valda Võrtsjärve idakalda piirkonda jätkusuutlik ja rentaabel tegevus.

Rõngu vald

Rõngu valla ettevõtluse arendamise seisukohalt on oluline jätkata traditsiooniliste ja juba teatud arenguastme saavutanud sektorite arendamisega. Rõngu vallal on olemas konkreetne majanduslik baas ja seda tuleb tugevdada. Vald on täna ettevõtjatele atraktiivne ja sellist edumaad teatud naabervaldade ees on oluline säilitada. Edumaa säilitamine eeldab aga süsteemset töist tegevust ja arendamist.

Täiendava arengusuunana tuleb kindlasti Rõngu vallas leida võimalusi rõhku panemaks Rõngu valda läbiva liiklusvoo püüdmiseks ja sellest turismi- ning tarbimispotentsiaali kättesaamiseks. Turismi ning tarbimispotentsiaali kättesaamine valda läbivast liiklusvoost on oluline Rõngu enda arengule, kuid seda saab ka suunata kõrvalasuvasse Rannu valda. Selleks tuleb Rõngus oluliselt arendada turismi teenindavat ettevõtlust ja ka ettevõtteid, mille rolliks oleks teatud teenuste reklaamimine ja klientide leidmine.

Saarepeedi vald

Saarepeedi valla ettevõtluse arendamise seisukohalt on kahtlemata vajadus Viljandi linnalt suurema efekti saamiseks. Praegu on Saarepeedi vald juba teatud määral Viljandi linnaga integreerunud, kuid vajalik oleks rohkemal määral suuta Viljandis asuvat ostujõudu valla territooriumile tõmmata.

Saarepeedi vald ei ole Võrtsjärve Ühenduse üldise orientatsiooni mõistes klassikaline turismipiirkond ja tal isegi puudub puutumus Võrtsjärve majanduspiirkonna tegevuskeskmeks oleva Võrtsjärvega, kuid selline olukord ei välista mingil määral turismile orienteeritud ettevõtluse arendamist.

Saarepeedi vallas on oluline välja töötada lahendusi ja soodustada ettevõtlust, mis võiksid lühiajalisi puhkevõimalusi tagada Viljandi linnas elavatele ja töötavatele inimestele. Pakkudes võimalust inimestele väljuda Viljandi linnast võib tagada piisava turusegmendi teatud turismiettevõtete vajaliku tasevusaasi saavutamiseks. Kui sellised ettevõtted juba Viljandi klientide peal majanduslikus mõttes jalad alla saavad, siis on neil võimalik teenindada ka turismivooge, mis läbivad teisi Võrtsjärve Ühendus liikmesomavalitsusi.

Tarvastu vald

Tarvastu valla ettevõtluspotentsiaali arendamise seisukohalt on hea ja oluline jälgida sama baasstrateegiat, mida on soovitatav jälgida paljudel teistel Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustel. Säilitada ja tugevdada olemasolevat ettevõtlussektorit ning tuua siia juurde muid sektoreid ja tegevusi.

Tarvastu vallas on olemas tugev põllumajandus ja tootmislik tegevus ning see tegevus aitab vallal edasisi arenguetape saavutada. Samas on Tarvastu vallas suhteliselt nõrgemini arenenud (sarnaselt mitmetele teistele Võrtsjärve majanduspiirkonna omavalitsustele) turisminduse sektori ettevõtted. Suhteliselt nõrgalt on välja arendatud Tarvastu vallas paikneva Võrtsjärve läänekalda turisminduslik tegevus. Kui Tarvastu vallas saab arengu käigus tekkima piisaval hulgal erinevaid turismi teenindamiseks mõeldud ettevõtteid, siis on vallas võimalik kergemini teha tööd ka infrastruktuuri väljaarendamiseks, mis puudutab otseselt Võrtsjärve läänekallast. Tulenevalt ülaltoodust on Tarvastu vallas eriti oluline tagada turismi orientatsiooniga ettevõtluse areng.

Viiratsi vald

Viiratsi valla ettevõtluse potentsiaali arendamisel on Võrtsjärve Ühenduse seisukohast vaadatuna oluline lähtuda kolmest peamisest suunast.

Esiteks on oluline hoida olemasolevat ettevõtlust ja teha jõupingutusi selle ettevõtluse arendamiseks ja tugevdamiseks. Olemasolev ettevõtlus on valla majanduslikuks baasiks ja selle arengu eest tuleb seista.

Teiseks suunaks on leida väljavaateid ja lahendusi ettevõtluse tekkeks, mis suudaks teenindada seda sektorit inimesi, kes on Viljandi linnas töötades asunud elama Viiratsi valda. Viiratsi vallas arenev kogukond vajab elukondlikke teenuseid ja kaupu, mida Viiratsi vallas mittedaavavuse korral käidaks tarbimas Viljandi linnas. Tegemist on valdkonnaga, mis on eelkõige potentsiaaliks, mille kasutamata jätmine ei vähendaks

oluliselt Viiratsi kui elukeskkonna väärtust. Samas aitaks selle potentsiaali ärakasutamine tugevasti kaasa Viiratsi valla ettevõtluse edasisele arengule.

Kolmandaks suunaks on Viiratsi vallas soodustada logistikaettevõtluse arengut, mis oleks suuteline teenindama Võrtsjärve Ühenduse omavalitsusi kasutades ära Viiratsi valla unikaalset postitsiooni Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsuste omavahelisel ühendamisel. Nimetatud logistilise rolli väljaarendamine on toodud kolmest suunast Võrtsjärve Ühenduse integreeritud arengu mõttes kõige olulisem.

Lisaks ülaltoodud kolmele suunale ei saa märkimata jätta ka osa Võrtsjärve kaldast, mis jääb Viiratsi valda. Ühtse turismipaketi väljaarendamine Võrtsjärve ümber eeldab ka Viiratsi valla panust oma kaldaosa edasiarendamisel.

Võhma linn

Võhma linna ettevõtluse arendamise seisukohalt on oluline panna rõhku eelkõige sellele, et Võhma linnas areneksid välja ettevõtted, mis suudaksid teenindada Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustes tegustevaid ettevõtteid. Näiteks ühtselt koordineerida turismivõrke, varustada valdu teatud liiki Võhmas toodetava toodanguga (näiteks spetsiifilised Võrtsjärve Ühendusele ainuomased suveniirid jms.).

Võhma raudteeühendust ära kasutades oleks näiteks mõeldav ka logistiline koostöö Viiratsi vallas välja arendatava logistilise süsteemiga, mis peaks toetama Võrtsjärve Ühenduse ühtset arengut. Võhma linna hariduspotentsiaali on võimalik rakendada süsteemse koolituse läbiviimiseks kõigi Võrtsjärve Ühenduse valdada erienvate sektorite elujõulisuse suurendamiseks. Võhma linnast koordineeritav ja läbi viidav koolitus tõstab piirkonna terviklikku konkurentsivõimet ühelt poolt kui teiselt poolt parandab ka informatsiooni ja ideede vahetust erinevate omavalitsuste vahel (käiakse koos arengulahendusi välja töötamas ja täiustamas).

Sellisel viisil saab Võhma linnalikku infrastruktuuri ja ettevõtluslikku ülesehitust kasutades töötada välja lahendusi, mis on kasulikud kõigile Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustele kui ka suurendab piirkonna kui terviku elujõudu.

3.4. Ettevõtluse potentsiaali kasv tulenevalt piirkonna sünergiast

Kolga-Jaani vald

Kolga-Jaani vallal on Võrtsjärve Ühenduse piirkonna sünergiasse lisada eelkõige piirkonna mõistes täiesti ainulaadne ettevõtlusalgatus – s.o. eduka hoiu-laenuühistu käivitamine ja töös hoidmine. Sisuliselt tähendab hoiu-laenuühistu olemasolu sõltumatu finantsstruktuuri eksisteerimist, mis saab olla kohandatud piirkonna spetsiifilistele vajadustele ja ei pruugi otseselt olla mõjutatud suurte kommertsbankade laenuturul toimuvast.

Võrtsjärve Ühenduse arengustrateegiat silmas pidades on eriti oluline Kolga-Jaani hoiu-laenuühistu kogemuse laiendamine teistele liikmesomavalitsustele. Kolga-Jaani algatuse põhjal on võimalik luua Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustele

sõltumatu finantsteeninduse struktuur, mis saab olla kohandatud just Võrtsjärve majanduspiirkonnale oluliste ettevõtlusalgatuste finantseerimiseks. Selline finantsstruktuur oleks tervele piirkonnale suureks konkurentsieeliseks. Kui sellise algatuse käivitamine on võimalik Kolga-Jaani suhteliselt hõreda asustustihedusega keskkonnas, siis on see võimalik ka Võrtsjärve majanduspiirkonnas. Tehniliselt oleks võimalik Kolga-Jaanis paiknevat hoiu-laenuühistut laiendada, või siis luua täiesti uus struktuur. Uuel (laiendatud) finantsstruktuuril oleks liikmeid ja kliente kõigis Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustes.

Oluline on ka Kolga-Jaani valla turbakaevanduse kogemuse laiendamine teistesse omavalitsustesse, kus on tegemist kas turbaga või siis teiste maavaradega, kus edukat kaevandamise kogemust saab üle kanda. Näiteks on Kolga-Jaani kogemust hea kasutada Rõngu vallas, kus on kasutusest välja langenud suured turbaväljad. Kolga-Jaani on vaatamata oma nõrgale ettevõtluse asustustihedusele (või just tänu sellele) suutnud tegeleda edukalt turga kaevandamisega ja seda kogemust saab kasutada ka mujal Võrtsjärve majanduspiirkonnas.

Kõo vald

Kõo vald suudab Võrtsjärve Ühenduse teistele liikmesomavalitsustele pakkuda eelkõige põllumajandust läbi põllumajandusliku kogemuse ja sealt tuleneva majandusaktiivsuse. Kõo valla puhul on oluline jälgida ja kasutada väikepõllumajanduslike talude edukat arengut, et seda mudelit rakendada ka teistes omavalitsustes.

Kõo vald suudab Võrtsjärve majanduspiirkonda lisada ka üha aktiveeruvat koostööd Võhma linnaga ja olla Võhma linna ühenduslüliks Kolga-Jaani valla kaudu ülejäänud Võrtsjärve Ühenduse omavalitsustega.

Peamist sünergiat suudabki Kõo vald aidata just tekitada oma infrastruktuurse ettevõtluse (turismiteenindus ja üldine elukondlik teenindus) väljaarendamisega nii Võrtsjärve majanduspiirkonna turistide tarvis kui ka nende inimeste tarvis, kes sooviksid Võhma linnas töötades elada pisut linnast väljaspool.

Rannu vald

Arvestades asjaoluga, et kogu arendatav majanduspiirkond paikneb Võrtsjärve kui tõmbekeskuse ümber ja Rannu vallal on mitmes mõttes kõige parem pääs Võrtsjärve kaldale, siis tuleb analüüsivate omavalitsuste sünergia leidmisel just lähtuda Rannu valla seisukohalt juurdepääsu pakkumisest Võrtsjärvele.

Rannu valla Võrtsjärve ääres välja arendatud ja täiendavalt arendatav infrastruktuur ning sellel infrastruktuuril paiknema hakkav ettevõtlus tuleb panna teenindama ka teisi Võrtsjärve piirkonna omavalitsusi. Eelkõige saab Rannu valla ettevõtluslik sünergia kanduda positiivse mõjuna Rannu vallaga otseses puutumuses olevatesse valdadesse s.o. Kolga-Jaani valda ja Rõngu valda.

Tulenevalt ülaltoodust on nii Kolga-Jaani vallas kui ka Rõngu vallas oluline jälgida, kuidas ja mida oleks võimalik ette võtta selleks, et Rannu vallas välja arendatav

turismi- ja meelelahutussektorit toetav ettevõtetus võiks areneda ka nimetatud valdadesse.

Rannu valla turismi ja meelelahutuslik ettevõtustegevus saab liitvaks lülis integreerumisel oma lähimate naabritega Kolga-Jaani valla ja Rõngu vallaga.

Rõngu vald

Piirkonna sünergia seisukohast vaadates on eelkõige vajalik orienteeruda meelelahutus ja puhkemajandusele, mida saavad koostöös pakkuda Rõngu ja Rannu vallas paiknevad ettevõtted. Rõngu vallal on pakkuda klientide voogu ja Rannu vallal tingimusi nende teenindamiseks.

Sünergia reaalseks ärakasutamiseks on aga vajalik tagada süsteemne koostöö valdade tasemel, sest üksikute ettevõtete tasemel ei suudeta saavutada terviklikku lahendust klientide püüdmiseks ja nende teenindamiseks. Rõngu vallas ei ole ettevõtteid huvitatud klientide püüdmiseks, kui rahalised vahendid teenitakse selle tulemusena eelkõige Rannu vallas.

Samas, kui Rõngu vallast ei hakata Rannu valda olulisel määral kliente suunama, siis ei ole võimalik Rannu vallas ka heal tasemel kasumeid teenida. Ilma piisava suunamise ja süsteemse organiseeritud tegevuseta ei suuda Rõngut läbiv kliendipotentsiaal Rannu vallas Võrtsjärve kaldal pakkuvaid teenindusettevõtteid üles leida ja nende poolt pakutavat atraktiivsust tajuda.

Vajalik on tagada valdade vaheline strateegilisel tasemel läbi viidav koostöö, mis ühelt poolt püüab kliente ja teiselt poolt aitab neid kliente teenindada. Strateegilisel tasemel kavandatavas programmis leiavad koha kõik huvitatud ettevõtjad ja suudavad seal fikseerida oma rolli vajaliku kasumi teenimiseks.

Saarepeedi vald

Piirkonna sünergiast tulenev ettevõtluse kasvu potentsiaal Saarepeedi vallas seonduv eelkõige Viljandi linna klientide kaasamises Võrtsjärve piirkonna majandusstroomi. Saarepeedi valla ettevõtetus on tänaseks juba tugevalt integreerunud Viljandi linnaga ja on olemas kõik eeldused sellise integratsiooni üha süvenevaks jätkumiseks.

Osalemine Võrtsjärve majanduspiirkonnas annab Saarepeedi valla ettevõtetele võimaluse muutuda vahelülis vahendamaks Viljandis paiknevaid kliente teistele Võrtsjärve piirkonna valdades paiknevatele ettevõtetele. Ühesõnaga saavad Saarepeedi valla ettevõtted täiendavalt oma teenustele ja toodangule hakata Viljandi klientidele turustama ka toodangut ja teenuseid, mida pakuvad teiste Võrtsjärve piirkonna omavalitsuste ettevõtted.

Võrtsjärve teiste omavalitsuste ettevõtetele tekib aga läbi Saarepeedi valla ettevõtete sissetöötatud turustuskanalite hea juurdepääs enda reklaamimiseks Viljandi linna potentsiaalsele klientuurile.

Kokkuvõtvalt omandaks piirkonna sünergia seisukohalt Saarepeedi vald üha tugevneva rolli Viljandi piirkonna klientide kaasamiseks Võrtsjärve

majanduspiirkonna tegevusse. Saarepeedi valla abil on võimalik aidata tasakaalustada Pärnut kui tõmbekeskust puhkuse vallas Viljandi inimestele ja tõsta rohkem esile Võrtsjärve kui tõmbekeskust.

Tarvastu vald

Piirkonna sünergiast tulenev ettevõtluse kasvu potentsiaal Tarvastu vallas seondub eelkõige asjaoluga, et Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsustes läbi viidav aktiivne töö turismi arendamiseks ja Võrtsjärve maksimaalseks ärakasutamiseks, aitab vallal välja arendada oma varjatud potentsiaali Võrtsjärve läänekalda kasutuselevõtuks.

Kui Tarvastu vald leiab toetuse teiste omavalitsuste näol oma valla territooriumil paikneva Võrtsjärve läänekalda aktiivsemaks kasutuselevõtuks, siis on vallal rohkem energiat ja algatusi arenduste käivitamiseks. Tarvastu valla arendused Võrtsjärve läänekaldal aga toetavad olulisel määral teisi omavalitsusi selles osas, et nende territooriume läbivad turiside vood on rohkem huvitatud Võrtsjärve piirkonnast (kuna ka Tarvastu vallas on selles osas rohkem pakkuda ja tulenevalt sellest on tervik täiuslikum).

Kokkuvõtvalt omandaks piirkonna sünergia seisukohalt Tarvastu vald rolli turismpotentsiaali reservi pakkumise teel, mille väljaarendamine ühelt poolt on mõistlik eelkõige Võrtsjärve Ühenduse raamides ja mis väljaarendatuna teiselt poolt toidaks just Võrtsjärve majanduspiirkonna edasist ja üha kiirenevat arengut.

Viiratsi vald

Piirkonna sünergiast tulenev ettevõtluse kasvu potentsiaal Viiratsi vallas seondub eelkõige Viiratsi valla asukohaga ühiseid piire omades Saarepeedi vallaga, Kolga-Jaani vallaga ja Tarvastu vallaga. Lisaks sellele on Viiratsi vallal piir Viljandi linnaga ja Võrtsjärvega. Selline keskne logistiline paiknemine annab Viiratsi vallale palju võimalusi nii logistilise kui ka teenindusliku ettevõtluse arenguks.

Kui Viiratsi vald arendab välja oma ettevõtluspotentsiaali nii logistilise kui ka teenindusliku ettevõtluse suunas, siis kergendab see oluliselt enamike Võrtsjärve Ühenduse liikmesomavalitsuste omavahelist suhtlemist ja aktiveerib piirkonda. Lisaks logistilisele rollile on Viiratsi vallal veel roll teatud osa Võrtsjärve kalda täiendavaks väljaarendamiseks, millega saab vald anda olulise panuse ühenduse võtmetegevuse – Võrtsjärve turismi – arengusse. Vähetähtis ei ole sünergeetilises kontekstis ka Viiratsi vallas loodav elukondlik keskus ümbritsevatele omavalitsustele.

Kokkuvõtvalt omandaks piirkonna sünergia seisukohalt Viiratsi vald logistilise omavalitsuste liitja rolli. Kui sinna lisada ka Viiratsi võimalik panus üldisesse piirkonna teeninduse tasemesse ja turisminduse väljaarendamisesse, siis suudab Viiratsi vald anda Võrtsjärve majanduspiirkonda olulist sünergeetilist panust.

Võhma linn

Piirkonna sünergiast tulenev ettevõtluse kasvu potentsiaal Võhma linnas seondub eelkõige Võhma linna intellektuaalse potentsiaaliga ja linnaliku ettevõtluse ülesehituse struktuuriga. Igal majanduspiirkonnal peab olema juhtiv (linnaga

sarnanev) keskus, kuhu koondada mitmed linnale omased funktsioonid ja tegevusalad. Võrtsjärve Ühenduse piirkonnas saab seda rolli täita Võhma linn luues seeläbi kogu piirkonnas liitvat sünergiat.

Võhma linnas saab ellu viia kogu piirkonda suunavaid ja koordineerivaid funktsioone. Olgu tegemist siis ühiste kampaaniatega, turundusega või viidagu läbi kogu piirkonda haaravaid koolitusi. Võhma linnas saab organiseerida ka mitut liiki tootmist, mida saab kasutada piirkonnaspetsiifiliste toodete loomiseks.

Vähetähtis ei ole ka Võhma linna raudteejaama olemasolu ning sealt tuleneva logistilise-tööstusliku potentsiaali kasutamine piirkonna heaks. Võhma linn saab olla kui väravaks läbi raudtee teistesse piirkondadesse, kuhu oleks hea transportida Võrtsjärve majanduspiirkonna tooteid (olgu need siis loodusvarad, põllumajandustooted või tööstustoodang).

Kokkuvõtvalt omandaks piirkonna sünergia seisukohalt Võhma linn Võrtsjärve Ühenduse intellektuaalse keskuse staatuse, kus on olemas kvalifitseeritud tööjõud piirkonna erinevate funktsioonide koordineerimiseks ja terviku loomiseks.